

עטרת שלום

עלון שבועי שיע"י מוסדות קאמרגא בארה"ק – בנושאים כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
רח' ארזי הבירה 48 ירושלים
פרשת דברים – הזון

בס"ד, עש"ק פרשת דברים
ח' אב תשע"ב – שנה ג' גליון ק"ל

זמני הדלקת הנרות ומוצי"ש

הרה"ג מוצ"ש ר"ת	ירושלים	בני ברק	ניו יורק	מונטריאל
8:56	8:19	7:04	9:35	9:51
8:53	8:21	7:19	9:02	9:19
8:51	8:13	7:58	9:19	8:13

נא לשמור על קדושת הגליון

עטרת ראשנו

דברי תורה מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

איכה אָשָׂא לְבַדִּי טְרַחֲכֶם וּמִשְׁאָכֶם וְרִיבְכֶם. הָבּוּ לָכֶם אַנְשִׁים חֲכָמִים וְנַבְנִים וַיְדַעִים לְשִׁבְטֵיכֶם וְאֲשִׁימֶם בְּרָאשֵׁיכֶם (א יב).

ולהוציא הרבים ידי חובתן, ואז יהיה ואשימם בראשיכם שאשמותיהם של ישראל תלויות בראשי דיניהם, שיתקנו את אשמותיהם של ישראל.

וזהו כוונת התורה בפרשת יתרו (יה כו) 'ושפטו את העם בכל עת את הדבר הקשה יביאון אל משה וכל הדבר הקטן ישפטו הם' היינו דאמרו ז"ל (יבמות קכא:): 'וסביבו נשערה מאד' מלמד שהקדוש ברוך הוא מודקק עם סביבו כחוט השערה. ועוד אמרו ז"ל (סוכה נב). לעתיד לבא מביאו הקדוש ברוך הוא ליצר הרע ושוחטו בפני הצדיקים ובפני הרשעים, צדיקים נדמה להם כהר גבוה, ורשעים נדמה להם כחוט השערה.

וזהו שאמר להם משה רבינו שעל מה שעברו בני ישראל בדברים של כחוט השערה בחינת 'הדבר הקשה' שקשה מאוד לעלותם, 'יביאון אל משה' שהוא יעלה אלו הדברים שבוה יש לו שייכות בוה, כי הקב"ה מודקק עם סביבו כחוט השערה, משא"כ 'הדבר הקטן' שהם העוונות שעושים המון עם 'ישפטו הם'.

הקב"ה יעזור שכל אחד יעלה את כל חלקי השכינה שלו, ובפרט עכשיו שעומדים בתשעת הימים של חודש אב שהשכינה הוא בצער ואין לו מקום, לכן צריך כל אחד ואחד לתקן חלקו, כי כל דור שלא נבנה בית המקדש בימיו כאילו נחרב בימיו (ירושלמי יומא פרק א הלכה א), וע"י שכל אחד יתקן חלקו יבנה במהרה הבנין השלישי כביאת גואל צדק כב"א.

(רעוא רעוין תשע"א לפ"ק)

אלא הנראה לומר עפ"י הקדמת דברי מרן הבעש"ט הקדוש זי"ע (בעש"ט עה"ת אחרי אות ב) שאמר, שהצדיק הרוצה לתקן בני דורו, הוא מוכרח לירד ממדרגתו, ואז יוכל להעלותם, וכמו שאמרו חז"ל (ראש השנה כמ). כל שאינו מחוייב בדבר אינו מוציא הרבים ידי חובתן, וכמו שנזכר ג"כ בירושלמי (תענית פ"ב ה"ז) שמואל הנביא לבש חלוקן של ישראל ואמר חטאנו וכו', שירד למדרגת לבוש, שהם המוני העם, ואמר חטאנו עיי"ש.

ואם כן יש לומר דהנה תיבת איכה מבואר בתיקוני זוהר (תיקון סב דף צד). נומריקון א"י כ"ה, וכ"ה מרמו לשכינה עיי"ש. היינו דע"י העוונות של בני ישראל מתפזרים חלקי השכינה, וזהו א"י כ"ה היינו שאין לשכינה מקום מנוחה כדי להשראות שכינתו, בחינת גלות השכינה.

וזהו שאמר משה רבינו איכה אשא לבדי שאיני יכול עוד לתקן הניצוצין קדישין של בני הדור ולהיות מחוייב בדבר כדי להוציא הרבים ידי חובתן, משום שנתעלה במדרגות גדולות עד שאין לו כבר שייכות עם בני דורו, ובפרט אע"פ מה שאיתא ממרן הארזי"ל בלקוטי תורה עה"פ 'עלה אל הר העברים הזה הר נבו' (לב מט) שמשא רבינו זכה לסוף ימיו לנו"ן שערי בינה, וזהו 'הר נבו' נומריקון נ' בו עיי"ש. ולכן לא יכול לעלות בני דורו ולתקנם ולהמתיק את הדינים מעליהם. ולזה אמר הָבּוּ לָכֶם אַנְשִׁים חֲכָמִים וְנַבְנִים וַיְדַעִים היינו צדיקים שיכלו לירד

פרש"י 'ואשמם' חסר יו"ד, לומר שאשמותיהם של ישראל תלויות בראשי דיניהם, שהיה להם למחות ולכוון אותם לדרך הישרה.

ועוד פרש"י לעיל עה"פ 'לא אוכל לבדי' אפשר שלא היה משה יכול לדון את ישראל, אדם שהוציאם ממצרים, וקרע להם את הים, והוריד את המן, והגזיז את השליו, לא היה יכול לדונם. אלא כך אמר להם 'הוי"ה אלהיכם הרבה אתכם' הגדיל והרים אתכם על דיניכם, נטל את העונש מכם ונתנו על הדיינים, וכך אמר שלמה 'כי מי יוכל לשפוט את עמך הכבד הזה' (מלכים-א ג ט) אפשר מי שכתוב בו 'ויחכם מכל האדם' (שם ה יא) אומר מי יוכל לשפוט וגו'. אלא כך אמר שלמה, אין דיני אומה זו כדיני שאר האומות עובדי כוכבים, שאם דן והורג ומכה וחונק ומטה את דינו וגזול אין בכך כלום, אני אם הייבתי ממון שלא כדין נפשות אני נתבע שנאמר וקבע את קובעיהם נפש.

ולכאורה קשה להולמו, משה רבינו הנקרא רעיא מהימנא, יאמר שלא יוכל לסבול העונשים של כלל ישראל ולכפר עליהם, עד שאמר הבו לכם אנשים חכמים ונבנים וגו' ואשימם בראשיכם שהעונשים ואשמותיהם של ישראל יהיו מעתה על הדיינים והשופטים ולא עליו, שנראה שמשא רבינו עזב את צאן מרעיתו ח"ו, וכל אשמה יהיו מעתה על הדיינים, והם יכנסו במקומו של משה לקבל העונשים של כלל ישראל, וא"כ מה הרווח יש בו שהדיינים יקבלו העונשים במקומו.

עטרת פז

אמרות טהרות מרבתינו זי"ע

אֶהְרִי הַתָּוָה אֶת סִיחֵן מֶלֶךְ הָאֲמֹרִי אֲשֶׁר יוֹשֵׁב בְּהַשְׁבּוֹן וְאֶת עוֹג מֶלֶךְ הַבְּשָׁן (א ד).

והענין הנכתב אשר יושב בחשבון וכדומה, הרי כבר נמחה שמו מן העולם, ומה זה לשון יושב בחשבון, אלא דכל יושב מלא קאי על רחניות שלמעלה, הן בקדושה והן בקליפה, הרי סיחן ועוג שתי קליפות קשות של ערלה ופריעה (לקי"ת כאן), עדיין יושבין שם בערים שכנגדם בשמים ממעל. וזה יושב רומן על שררה ושלטנות, כמו 'ליושב על המשפט' (ישעיה כח ו) 'יושב על כסא מלכות' (אסתר א), שרשו בשמים ושליט למטה ברשות אל איום וגורא. וזהו הו"ו כמו וא"ו של 'כתנת עור' שהוא החיות שיש בקליפות, והן היו עדיים מהר חורב, שזכו ליקח האי נהירו דקיק שיש בקליפות ובוה כבר היו 'בלע המות' כידוע.

(היכל הברכה במדבר דף פד:)

וַיִּקְחוּ בְיָדָם מִפְּרֵי הָאָרֶץ וַיִּזְרְדוּ אֲלֵינוּ (א כה)

וירדו חסר יו"ד. הנה כלב והיושע אמרו (במדבר ד י) 'מוב"ה הארץ מאד מאד' והם לא הביאו פירות מא"י. וכלב אמר (שם ט) 'אך בה' אל תמרודו' מהו דוקא בה? הנה ע"י העשרה מרגלים שבכאן חסר יו"ד, כי הביאו ירידה למשה ולישראל, שע"י נשאר משה במדבר, ודור המדבר נשאר במדבר, וזה היתה ירידה ר"ל למשה ולישראל, כי אלמלא נכנס משה לארץ היה תיכף ימות המשיח (רמ"ע מפאנו בעשרה מאמרות), והיה מתגלה חלק היחיד"ה מה' חלקי הנפש אורו של מלך המשיח, כנודע אשר הה' חלקי הנפש מכוונות לשם הו"ה ב"ה, וקוצו של יו"ד שהוא בחינת יחידה כנודע. ואור כי מוב"ה אורו של מלך המשיח נגזו בד' מילואין השם הו"ה ברוך הוא וברוך שמו, ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן מספר רל"ב כמספר יה"י או"ר, שמרומנו על אור כי טוב כדברי מרן האר"י"ל (ע"ה כו. ב), וזו הגאולה תהיה רק ע"י ביאת משיח צדקינו, אשר הוא האור כי טוב. וזה שאמר כלב 'אך בה' אל תמרודו' בה' דייקא בחינת שמות העולים רל"ב, כי כל"ב ר"ת כאמור לדוד ב'רכי, ומסיים 'נפשי את הו"ה' שדוד ומלך המשיח נכללו בהם הה' חלקי הנפש, שהוא מכון בד' אור כי טוב כמספר ברכי" רל"ב, היינו שלא תעכבו הגאולה בזמן משה רבינו ע"ה עד שתהיה הגאולה ע"י דוד ומשיח חלק 'היחידה'. וזה שאמרו טובה הארץ מאד מאד, מספר צדי"ק. כי גאולה אחרונה תהיה ע"י אות צדי"ק כדאי' (פרק"א פרק מ"ז), מו"ב אורו של מלך המשיח, "ה" חלקי הנפש. וזה וירדו"ו מספר רל"ב האור הגנוז, ע"י חטא המרגלים חסרו הו"ד מן יחיד"ה מלך המשיח בזמן משה, ע"י וירדו אלנו האור הגנוז שראוי היה להתגלות כימי משה רל"ב, וע"י חטא המרגלים חסר יו"ד באה כל הצרה הזאת, עד ימות המשיח שיתגלה לנו במהרה כימינו אכיה"ר.

(פרי חיים מרבינו חיים יעקב מקאמרנא)

עטרת חכמים

עיונים וביאורים מרבתינו זי"ע

בעת הגאולה יראו שכל הגלות היה למוצה

אשר שם אנו מקוין שיתעלה נקודת יו"ד יהדות, ושפיכות הנפש שלנו לפני יוצר כל, אשר ממלא כל עלמין ולית אתר פנוי מינה ממש (תקו"ז דף קכב:), וכל החשבות והקמנות והתגברות הרע שם הוא איתנו, וכל שכנגדו קורי עכביש הבל וריק אין בה ממש. כללו של דבר אין שום תנועה קטנה שאדם מונענע שלא יהיה שם אלופו של עולם ממש, הוא אתו עמו שם בהשגחה על כל תנועה. והוא מלך עלוב סוכל עלבון גדול, כמה שאדם אינו נוהר לשמור בשמחה ובאהבה את פיו ורגליו ידיו ועיניו, שפרעה ועמלק שהם נגד שער החמשים שבמומאה כופרים בכל זה, 'אשר קרך בדרך' (דברים כה יח) עושים הכל מקרה, הם צוררין ואיביים ומשכחין, כל זה להיות במחשבתו שבורא כל יחיד הנעלם אין סוף ממש עומד לנגד פניך. וכשיצאו מן הגלות או יתגלה בעינים פקוחות, שכל מה שהיה לכל אחד מישראל ככל רגע מפגעי הזמן הכל היה אלוהיו עמו.

וכשתשכיל אחי, בעת בא יצרך הרשע להדיחך מעל ה' במחשבות רעות ובקושיות ובספיקות, תדע שזה אינו בא אלא לנסיון, שאם תתאמן נפשך באמונה גדולה ותבקש בלב נכנע ושפל לפני קונך, אזי תלך למעלה למעלה, ויתגלה לך אור ובהירות המוחין וגדלות המוחין בלב שמח שפל ונבוה אוהב ישראל, וזה ממש ביאת משיח ונואל צדק פרטי עד לעתיד

(היכל הברכה שמות דף יא:)

ניסיונות הגלות כדי לזכות לשער החמשים

כל אחד בבחירתו הטוב, יכול לעלות את שורש ידיעות נשמתו באחדות אלהות, שיתעלה הדעת עד הראש, ויהיה עין הדעת טוב כנתנת אור, כמו שעשה משה רבינו 'וירא ראשית לו' (דברים לג כא).

ודע שזה הענין להעלות הדעת עד הראש באחדות, הוא בחינת שער החמשים תכלית הידיעה שלא נדע, ואז יבוא לביטול המציאות ולבחינת אין ממש, שזה לתולע הרוחש על הארץ, ויכריע את כל ישראל לכף זכות, וישתף נפשו עם כל ניצוץ ישראל לשוב בתשובה שלימה למקור אין בלב אמת ובלב שמח, מופשט בהתפשטות הגשמיים, והוא ממש בחינת משיח אשר ישנו בתכלית יחידה וכתר, בחינת אין דאצילות.

ודע, בגלות המר הזה, הוא המבחן הגדול והנסיינות הרבות, הכל לזכות לשער החמשים, חירות ואין, כתר עליון, שלימו דחמשים שערי בינה כידוע, ושם תכלית ידיעת הבורא, ויתבטל הבחירה בביטול הרע.

ועיקר השלימות לבוא לבחינת חירות ואין, אמונה שלימה אמונה פשוטה בלתי חכמות והשכלות, כי ממש אור אין סוף אלופו של עולם הוא בכל תנועה ותנועה קטנה או גדולה, ואין שום דבר קטן וגדול שיבוא לפני אדם הן בראיה והן בשמיעה שיהיה במקרה חלילה, אלא הכל מושגח באור אין סוף בהשגחה פרטיות ופרטי פרטיות, והכל בנויות עירין פתגמין הגזור כל בחכמה ובתבונה וברעת.

(היכל הברכה שמות דף רמה:)

עטרת אבות

על מסכת אבות מרבתינו זי"ע

רבי חנינא בן דוסא אומר, כל שיראת חטאו קודמת להקמתו, חכמתו מתקיימת. וכל שהקמתו קודמת ליראת חטאו, אין חכמתו מתקיימת. (אבות פ"ג מ"ט)

מלימוד משניות והיה מוכיחו, כמעט 'עשי דברו' (תהלים ק. ב) שעושין הדיבור ובוראין מלאכים כדי 'לשמוע בקול דברו' תוכחת ומוסר, וכן נברא מהם 'שמים חדשים וארץ חדשה' (ישעיה סה ז), וכל זה בלמוד תורה לשמה בדביקות אהבה, אזי מעשיו שעושה עם למוד התורה הוא מרובה הרבה מחכמתו שהשיג להיות חכם, אבל אם חכמתו מרובה ממעשיו אומר ואינו עושה, 'עם נבל' מנובלת החכמה 'לא חכם' (דברים לב, ו) אמת אין חכמתו מתקיימת, ודי בזה להזהר

(נוצר חסד מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא)

או לפוסקים יתקיים בידו. אבל אם מקדים כדרך איהו שוטים, שאומרין יהיה יכול ללמוד ויהיה חכם, ודברים אלו של יראה יהיה לו עוד זמן כשיתגדל, או זה וזה לא מתקיים בידו, אין צריך לומר יראת חטאו כי מנין יהיה לו אחר שלא הורגל כלל.

ובזה לא תיקשה על מאמר אין בור ירא חטא (אבות כה), כי בכאן מדקדק יראת חטאו, ואמר כל שמעשיו מרובים מחכמתו, פירושו דהתורה היא חכמה גדולה ועמוקה יותר מכל חכמות שבשמים, ועוד גדולה חכמת התורה שיש בה מעשה, שהלומד תורה לשמה בורא מלאכים קדושים, כמו למרן בית יוסף שנברא לו מלאך

ולא אמר כל המקדים יראת חטא לחכמה, לומר שתמיד מנעוריו בהיותו ילד יקדים יראת חטאו לפי השגתו לחכמתו, דלא כמו איהו שוטים שאין מחנכין את הילד ביראה, ואומרים שיהיה לו זמן בעת שיתגדל או יתפלל ויענה אמן, אלא מחנכין הילד עיקר ביראה, שיטול ידיו תיכף בעת ניעור משנתו, ויאמר עמו ברכות ושבתים לפי שניו והשגתו, ויטול ידיו לאכילה ויברך כל הברכות במתן ויענה אמן, ואחר כך מחנכין אותו שיתפלל מלה במלה ויחכו בדרך ארץ, ועיקר הוא יראת חטא לפי שניו ימשיך עליו יראת חטאו, ואז בודאי חכמתו שישגי, הן אם זכה למקרא או למשנה או לנגמרא

שולחן הטהור

לקט הלכות מספר 'שולחן הטהור' וזר זהב' לרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא זי"ע

דיני ברכת השחר. סימן מו [המשך מגליון הקודם]

אחד אבאר במקומו כפי הקבלה.

אף שבכמה דברים מנה מרן האר"י את האותיות, אף על פי כן לא שינה מרן הריב"ש זצ"ל את סדר אשכנזי, כי כל נוסח אשכנזי נתייחד על פי רזין עלאין גם כן, וזה אחד מהם סדר הברכות לסדרם כדעת האשכנזים^א, אבל 'המכין' אמר קודם 'העושה לי כל צרכי', שכך פסק הב"ח (ד"ה ומ"ש וכי מסיים)^ב, וכן הוא עפ"י קבלת מרן האר"י^ג, שהיאך ינעול מנעליו קודם שיש לו רגלים, ומה שאמר הרב המגן (סק"ב)^ד; אדרבה בזמן הזה הולך כל אחד קודם שנועל מנעליו, ועוד שלא על פי חוש המגושם אנחנו מברכין אלא על אורות עליונים נשגבים^ה, וכך הוא הנוסח 'המכין' 'העושה'^ו. שבכל רגע מכין ועושה וממשיך עלינו אורות צחים וזכים, וכך נוסח מרן הריב"ש זצ"ל מקובל איש מפי איש.

ולכן אני מזהיר לחבירי אוהבי נפשי, שאל ישנו שום דבר מנוסח אשכנזי, חוץ ממה שאבאר כאן על פי קבלת מרן הריב"ש זצ"ל:

מסגרת השלחן ~~~~~

מתחתי. וזה כוונת רבינו 'שהיאך ינעול מנעליו קודם שיש לו רגלים', דהיינו קודם עושה הנה"י שהוא הרגלים, וכשיש לו רגלים נועל מנעליו, והבן. ועיין בסידור קול יעקב שביאר באופן אחר הסדר הנ"ל, ע"ש.

יד. וזה לשונו – ולי נראה דהכל לפי הזמן והמקום, דעכשיו הכל נועלים מנעלים קודם שילכו.

טו. כדאיתא בפע"ח (שער הברכות פ"ד) – והנה כל ה"י ברכות, שהוא מן הנותן לשכוי, עד סוף ברכת התורה, חייב אדם לברך בכל יום. אע"פ שאינו חייב בהם ביום ההוא, כגון שלא ישן בלילה ההוא כלל, או לן בכסותו ובאזורו ובמצנפתו, או אם לא הותר מנעליו וכיוצא בו. והטעם הוא, לפי שלא נתקנו אלא על מנהגו של עולם, ולא על כל אדם ואדם בפרטות. ועוד כי כולם יש בהם רמז אל דברים עליונים, ואין ראוי לבטלם, עכ"ל. ובשעה"כ (ענין ברכת השחר) – כל ה"י ברכות, שיש מן ענטי"י עד סוף ברכת התורה, כולן חייב האדם לסדרם ולברכם בכל יום, אע"פ שלא נתחייב הוא בהם, לפי שכולם הם רמזים נפלאים אל אורות עליונים, ואין לבטלם אפילו אם האדם לא ישן בלילה, או אם לא הסיר מצנפתו או בגדיו או סודרו או מנעליו וכיוצא בזה, צריך לברך בכל יום כולן אע"פ שלא נתחייב בהם, לפי שעל מנהגו של עולם נתקנו, עכ"ל. וע"ע בש"ע (סעיף ח'), ובש"ע"ט לקמן (סעיף ח').

טז. בענין נוסח 'המכין' – הוא כנוסחת הגמ' ברכות (ס:), וכו"ה בר"ף (שם), ורמב"ם (פ"ז מתפלה ה"ו), ובסידור רע"ג, ובש"ע (ס"א), ובסידור הרב, ור' שבתאי. בענין נוסח 'העושה' – כן הוא בסידור ר' שבתאי, ובית תפילה, ועוד. בגמ' ברכות (שם) הנוסח 'שעשה לי', וברא"ש שם גרס 'שעשית לי', ועיי"ש במעדני יו"ט (אות פ') שהקשה לגירסתם וכן לגירסה 'אשר הכין', דמ"ש משאר ברכות שכלן נתקנו בלשון בינוני ושני ברכות הללו הם בלשון עבר והניח בקושייה. ולנוסחת רבינו הוא מדויק שהוא לשון הווה שהוא לשון בינוני כשאר כל הברכות. ע"ע במחצית השקל (סק"א).

אלא שירד עיר וקדיש מלאך אלקים קדוש רבינו יצחק אשכנזי מבני בניהם של אשכנזים מצד אביו, ומצד אמו היה מבניהם של ספרדים, והוא בירר ברוח קדשו סדר התפלה בלול מנוסח אשכנזי וספרד ומשאר נוסחאות, ואמר שכל שבט עולה תפלתו בשער שלו על ידי שמות ויחודים שרמזו בנוסח הזה, ונוסח של מרן הקדוש האר"י הוא משער הכולל כל השערים, אבל אעפ"כ מרן אלקי הקדוש האר"י היה מתפלל בימי נוראים בבית הכנסת של אשכנזים בנוסח אשכנזי^א, ולא שינה אפילו אות אחת אפילו מנהג אחד, חוץ מארבע 'ובכני'^ב, ומאה קולות שהיה תוקע שהוא על פי הלכה ברורה^ג, ומנהג אשכנזי בזה אינו נכון^ד, ולכן כל הקדושים שהיו אחר מרן האר"י לא שינו מסידור אשכנזי אפילו אות אחת, חוץ מארבע 'ובכני', והתקיעות, וסדר הנענועים בלולב שהוא פלוגתא^ה, ודעת מרן^ו מכריע ברוח קדשו, וכן עוד איזה דברים מועטים.

עד שעמד מרן קודש קדשים איש אלקים קדוש ונורא עיר וקדיש רבינו ישראל בעש"ט, וסידר תפלתו בכמה דברים על פי דעת מרן האר"י ז"ל, ובכמה דברים תפס מנהגינו מנהג אשכנזי, וכל

ה. כ"כ בספר יוסף אומץ (להחיד"א סימן כ סק"ב) וז"ל: ומי לנו גדול מרבינו האר"י ז"ל שהוא היה אשכנזי ממשפחת מהרש"ל ז"ל וכל השנה היה מתפלל בנוסח ספרדים, וזולת בימים נוראים, כמדובר בספר הכונות עכ"ל, וע"ע בשוה"ט (סימן סו סק"ב).

ו. בתפילת ר"ה ויוה"כ פ, כדאיתא בפע"ח (שער תפילות ר"ה פ"א), ובשעה"כ (ענין ר"ה דרוש ו).

ז. פע"ח (שער השופר פ"ב), ובשעה"כ (ענין ר"ה דרוש ז).

ח. עיין בשוה"ט (סימן לד סק"א ד"ה וכן אצל תרועה), והארכנו בזה בגליון ע"ט ועיין במסגרת השולחן שם.

ט. עיין בש"ע (סימן תרנא ס"ג), ובלבוש (שם ס"א), ובט"ז (סק"א), ושע"ת (סק"ב).

י. פע"ח (שער הלולב פ"א), ובשעה"כ (ענין סוכות דרוש א). מובא במג"א (סימן תרנא סק"א), וע"ע באוצר החיים (מצוה ש"ה, ויקרא רמג).

יא. בפרי קודש הלולים (למהר"צ מזידיטשוב שער הברכות פ"ד) כתב בא"ד – ראיתי לרבותי נ"ע, שהיו אומרים ברכת השחר סדר הברכות כנוסח אשכנזי בבית כנסת, וגם באמת אין טעם בדברי האר"י ז"ל על פי סוד להיות מסודרים הברכות קודם או מאוחר איזה ברכה כנוסח ספרד, אבל הוא בעצמו היה נוהג כן לאומרם כל אחת בשעה שנתחייב, ממילא היה סודרם כן, וכו' ע"ש. וכ"כ בעטרת צבי (ואתחנן על דף רס).

יב. הבאנו לשונו בגליון קכ"ח. וכן האחרונים נקטו כה"ה, ה"ה: בסידור הרב בעל התניא, מנהגי חת"ס (פ"א אות ב'), ליקוטי מהר"ח.

יג. אפשר לומר כוונתו בזה, דאיתא בסידורי האר"י"ל דברכת 'המכין מצעדי גבר' שהוא סוד נה"י דז"א המתתקנים ע"י מוחין דיניקה, דהיינו שמתתקן כעת הנה"י דז"א שהוא בחינת הרגלים דז"א, ובברכת 'העושה לי כל צרכי' כתבו שהוא סוד החשמ"ל הנקרא 'לבוש', ואותו שתחתיו נקרא 'נעל' המפסיק בין ז'ו"ן לקל"י

עטרת תפארת

עובדות וסיפורים מרבותינו זי"ע

תשעה באב

מיוחד יחודים וכותב רזין דאורייתא, כי היה נדחה, וגם ברית מילה היה כיום זה, על כן היקל לעצמו והסיר דעתו מן אבילות, ונכנס לחתום אותו רשע, והשיג נבולו של ס"ם הרשע, על כן התגרה בו הרשע באותו שבוע והביאו לרדי כעם גדול, וגרם בכעמו שרשע אחר תחב סכין בבטן רשע כמותו והרגו. ואמר לו מרן, שכל זה גרם הוא, ועשה תשובה גם על זה.

המשך עטרת זקנים

לחצדיק הדברים (ראה מסגרת), ובסוף היה שבעל הקיצושי"ע בעצמו ראה והכיר בגדול ובקדושת רבינו הקדוש ונסע להסתופף בצלו וקיבל עליו מרותו כעבדיה קמיה מריא.

הסתלקותו
בקץ האחרון לימי חייו נפל למשכב ונחלה, ומשבת קודש פרשת ואתחנן ראו ושמעו ממנו שמתכוון הוא ללכת לעולם על המועדים ודרשות ומסכתות השי"ס.

ידוע ממרן האר"י בעש"ט כשהצדיק עושה חמא קל, גורם לאיש פשוט חמא חמור, כידוע שפעם אחד ראה אחד מהמוני שחילל שבת, והיה מתאנח מאד על זה באיזה ענין חילל שבת שיראה את זה מחלל שבת, והראו לו מן השמים ששימש עצמו עם תלמיד חכם שנקרא 'שבת' (וזהו ח"ג נט), ובוה נחשב לאיש כמותו חילול שבת.

וכן אירע פעם אחד, לתלמיד, שהיה יושב בליל תשעה באב אחר חצות לילה, והיה

יצחק יהודה יחיאל בן חנה לרפואה. בעת אשר רצה הגאון רבי שלמה גאנצפריעד זצ"ל בעל הקיצור שלחן ערוך לחלוק על רבינו הקדוש בענין זמן קריאת שמע ותפילה, שפסק רבינו הקדוש בספרו הקדוש מעשה אורג על ששה סדרי משנה, שהחשבון הוא ע"פ שעות שוות כמבואר בדברי הוזהר ועוד, עמד רבי צבי הירש מימין רבינו הקדוש וכתב מכתב ארוך

עטרת זקנים

יומא דהילולא ממאורי הדרות

הרה"ק רבי צבי הירש בן רבי אהרן פרידמן זצ"ל מליסקא י"ד מנחם אב תרל"ד תלמיד רבינו הקדוש בעל היכל הברכה זיע"א

תולדותיו

נולד לערך שנת תקס"ח בעיר אוהעל לאביו הרה"ק רבי אהרן זצ"ל, ממכבדי העיר ומחסידיו ואנשי מעשה שבה, ולאמו מרת שרה ע"ה המפורסמת בצניעותה ובכשרותה, על מה שזכתה אמו להוליד בן קדוש כזה סיפר כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, זקני רבינו הגאון הקדוש רבי אלכסנדר סנדר מקאמרנא זיע"א בעל הזכרון דברים בכל שלוש הערים שכיהן כרב ואב"ד דהיינו בערי זידטשוב וזוירבאנו ובסוף ימיו בקאמרנא, נהג את נשיאותו ברמה ולא חת מפני איש, ועמד על המשמר על כל קוץ וקוץ, שלא לזוז מדברי חז"ל ראשונים ואחרונים, ובמיוחד החמיר ודקדק על כשרות המאכלים ועל השוחטים והבודקים, שחיו לא יכשילו את בני ישראל באכילת נבילות וטריפות, והדברים האלה חרה מאוד לראשי הקהל והטבחים על הפסד הממון שהיה להם, אחד מראשי הקהל עשה מעשה והלך ושכר נערה אחת שתעיד בבית דין דבר שקר נגד רבינו, למחרת קראו בית הדין את רבינו, והנערה והעדים וראש הקהל הנ"ל בתוכם, והנערה התחילה דבריה וכה אמרה, הנה ראש הקהל העומד כאן הוא שבר אותי, כדי שהעיד דבר שקר נגד רבינו האב"ד, ומפני שיראתי שאם לא אסכים ימצאו נערה מופקרת שבעבור בצע כסף תעיד דבר שקר, לכן לקחתי הכסף מהם שלא יצא שם רע על רבינו האב"ד, למען הצילו מיד הרשעים הטומנים פה לצדיק עתק, זקני הקדוש כששמע את דברי הנערה קם ממקומו ואמר לה, אילן אילן במה אברכך במה שהצלתני מידי הרשעים, אמר לה שהיא רוצה שיוולד לה בן צדיק וקדוש שיאיר את העולם, אמר לה זקני הקדוש הנה בעת הזאת קיבלתי מתנה מן השמים שתי נשמות קדושות התיידון להאיר את העולם, אחת אקח בשבילי, שלא היה לו עוד בן זכר, והשני אתן לך במתנה, וכן היה שלרבינו הקדוש נולד אחר המעשה הזאת בשנת תקס"ו בנו יחידו רבינו הגאון הקדוש קודש הקדשים איש האלוקים רבי יצחק אייזיק מקאמרנא זיע"א בעל היכל הברכה שהאיר את העולם באור תורתו וקדושתו עד ימינו אנו, ולהנערה הזאת היא מרת שרה ע"ה נולד לה בשנת תקס"ח בנה הרה"ק רבי צבי הירש מליסקא זצ"ל, וידוע ששני הצדיקים היו שני רעין דלא מתפרשין ואהבו זה את זה אהבת נפש.

רבנותיו

עיקר תורתו ולימודו ינק מאב"ד עיר מולדתו אוהעל, הי"ה הרה"ק רבי משה טייטלבוים זצ"ל בעל הישמח משה, בה ינק גם כן מתורת החסידות והעבודה, והיה דבוק באור תורתו וקדושתו עד סוף ימיו, כמו"כ נסע להסתופף אצל שאר צדיקי הדור בסאדיגורא אצל הרה"ק רבי ישראל מרז'ין זצ"ל, ברימנוב אצל הרה"ק רבי מנחם מנדל זצ"ל ותלמידו הרה"ק רבי צבי הירש זצ"ל, אצל הרה"ק רבי מאיר מפרמישלאן זצ"ל, אצל הרה"ק השר שלום מבעלזא זצ"ל ועוד, ושאר מהם מלוא חפניים דקדושה ודרך העבודה ומדל שפתי לא מש זכרונם כל הימים, גם לאחר הסתלקותם, ואחר שכבר ענד על ראשו עטרת הרבנות, נסע כעבדה קמאי מרא, אל צדיקי הדור בני דורו, אצל רבינו הגאון הקדוש קודש הקדשים איש האלוקים רבי יצחק אייזיק מקאמרנא זיע"א בעל היכל הברכה, ואצל הרה"ק רבי חיים מצאנז זצ"ל ואצל הרה"ק רבי אליעזר מדזיקוב זצ"ל, ופעם אחת כשחזר מאחד מנסיעותיו, אמר מה שראיתי אצל שאר הצדיקים ראיתי גם בקאמרנא, אבל מה שראיתי אצל הרה"ק מקאמרנא זאת לא ראיתי אצל שאר הצדיקים.

רבנותו

עיר ליסקא זכתה שנעתר רבי צבי הירש לכהן פאר לאב"ד

מכתב

מכתב הרה"ק רבי צבי הירש מליסקא זצ"ל להגאון רבי שלמה גאנצפריעד זצ"ל בעל הקיצושי"ע, להצדיק דעת רבינו הקדוש בעל היכל הברכה זיע"א בענין מה שפסק לנוהג שעות שוות בזמן קרי"ש ותפילה, ותוכו רצוף דברי שבח ותהילה על רבינו הקדוש ועל חסידי קאמרנא.

ב"ה פרשת בא שנת תבר"ך לפ"ק פה ליסקא יע"א.

ישפות שלום וברכה, מאלוקי המערכה, לכבוד ידידי רעי כאח לי, הי"ה הרב המאור הגדול, חריף ובקי, משנתן זך ונקי,

כקש"ית מוה"ר שלמה גאנצפריעד נ"י ויהל, דיינא דק"ק אגנוואהר תע"א.

הנה קבלתי מכתבו היקר ונפשו בשאלתו, אם לערוך מלחמה וקרוב נגד ספרו, של הרב הצדיק המאור הגדול מורינו הרב רבי יצחק אייזיק נ"י, ונדמה לו שמצוה יעשה בזה, כדי שלא יצא תקלה להורות מתוך ספרו.

הנה ידידי ידיד נפשי, אם ישמע לעצתי אל יכניס עצמו בדבר הזה כלל וכלל, כי הוא באמת איש צדיק, תלמיד חכם, ירא שמים מפורסם, כמותו ירבו בישראל, בן של קדושים, ארי בן ארי, בקי בגולה ובנסתר. וגם במשנה זו מה שכתב הוא מלא יראה ואהבת ה', וח"ו לא יבא שום מכשול על ידו, ואדרבה באותה משנה עצמה מוזר ומזהיר שיקרא כל אחד קריאת שמע בין שש ושבוע, הגם שכתב שאין עוברין זמן קריאת שמע לדעת הזוהר הקדוש עד לאחר תשע שעות, הנה מה חטא בזה שלמד זכות על ישראל שאינם עוברין זמן קריאת שמע, והוא בעצמו הזהיר שלענין שום דבר אחר חושבין שעות זמניות.

והנה באמת אין כל חדש תחת השמש, שמחלוקת זו היא בין האשכנזים ובין הספרדים (כוונתו לחסידים שכינוי אותן הספרדים), בענין קריאת שמע ותפלה, שהם משכימים והם מעריבים. וזה איזה שנים אשר ראיתי בספר פנים יפות, שמדבר בזה ג"כ שאין להתרעם על הצדיקים בזה, ושכחתי עכשיו באיזה פרשה מדבר מזה, אבל זה אני זוכר בבירור שהוא ג"כ למלד זכות עליהם, והנה באמת אומר אני ג"כ ברוך שברך בהם ובמשנתם, שיותר טוב להתפלל בגוף נקי ובטהרת המקוה, ובפרט מי שצריך לכך, הגם שמאחר בכך הזמן, והוא בכלל מה שאמרו חכמינו ז"ל (נזיר כג): גדולה עבירה לשמה ממצוה שלא לשמה, כמשי"כ הרב המחבר עשרה מאמרות, שעבירה לשמה מצוה אצל הקב"ה שברא דברים המזיקים לרדות בהם העולם, אבל מצוה שלא לשמה לא מצוה בה' יתב"ש ואינו כלל מכלל הבריהא.

והנה הגם שבוה מודינא לו, שהיה לו ראוי לכתוב דבר זה בדרך אפשר, גם לולא דברי הרמב"ם ז"ל הייתי אומר כך. אבל מ"מ בשביל זה אין אנו צריכין לבזותו ח"ו, ובפרט שמעלתו יכניס עצמו בדבר שאמו מוטל עליו לתקן, וצריכין לזוהר שלא ליכוות בגחלתו, ועליהם ועל כיוצא בהם נאמר אל תנעו במשיחי ובבניאי תרעו, ע"כ ברוך ה' אשר מנעך מבוא דבמים ולבייש פני תלמיד חכם.

ובעני ראיתי באותם עיירות שהחזיר עליהם בכל שנה, המה ברוך השם אנשים כשרים, גם בני ביתם אשר מימיו שותים הם אנשים כשרים, וכבר מרגלא בפומא הא דאמרנו חכמינו ז"ל, קודשא בריך וישראל חד הוא, דהיינו ג"כ כמו שאין אנו יכולים להכיר את בוראינו ית"ש רק ע"י פעולותיו, כן התורה וישראל אין אנו יכולין להכיר כי אם על ידי הפועל היוצא מהם, וכיון שכמה מאות מישראל במדינתנו אשר חסים בצילו, הם אנשים כשרים וחסידים, בודאי הוא צדיק נמור ותלמיד חכם מופלא, אין להרהר אחריו.

ע"כ עצתי שמעכ"ת"ה לא יודקק בדבר זה כלל וכלל, ולא יחא זאת לפוקה ח"ו, כ"ז אני אומר לדעת הקלושה, אשר נראה לי באמת ובתמים, בזה אצא ואומר שלום ממנו ידיד אוהבו הנאמן.

הק' צבי הירש בהר"א ז"ל אבדק"ק ליסקא יע"א

תלמיד רבינו הקדוש בעל היכל הברכה זיע"א את ביתו ואת כל אשר לו, ונסע לקבל את פני רבינו הקדוש ונשאר לשובת על שבת אחת בצל הקודש. ומסופר שפעם אחת בעת שהגיע רבי צבי הירש לקבל את פני רבינו הקדוש כדרכו, וכשנתן שלום לרבינו הקדוש ראה רבינו הקדוש איך שצבה ידו מאוד מצורעת כשלו, ואמר לו רבי צבי הירש שזה בא לו מנשיקות רשעים שמנשקין ידי הצדיק כהמנהג באונגארין, אמר לו רבנו הקדוש אני אנשק לך על כף ירך ועייז תהיה לכם רפואה, ונשק לו ותיכף ומיד סרה לו הצבה מידו והנה נרפא הצרעת. סיפר רבינו הגאון הקדוש רבי חיים יעקב מקאמרנא זיע"א בעל הפרי חיים ששמע מהרה"ח ר' מאיר ישראל קרויס ז"ל ששמע מאביו הרה"ח ר' דוד ז"ל מאונגוואר, פעם בעת שהיה רבי צבי הירש בצל הקודש כדרכו על שבת קודש, ורבינו הקדוש ערך את השבת בעיר סאבראץ שבאונגארין, על יום הראשון הוזמן רבינו הקדוש לשמש כסנדק לברית מילה בכפר אחד הסמוך לשם רחוק כשתי שעות נסיעה, ביום הראשון נסע רבינו הקדוש לברית מילה, מלווה עם תלמידו רבי צבי הירש וגם החסיד רבי דוד הנ"ל נחק על העגלה, בתחילת הדרך פתח רבינו הקדוש ואמר פעמיים היתה לנו קפיצת הדרך כשנסענו מן הכפר אל העיר, אחת יחד עם דודי מורי ורבי רבינו הגאון הקדוש שר של ה"ה הזוהר רבי צבי הירש מוידטשוב זיע"א בעל הצני לצדיק, ובפעם השנייה כשנסענו לבדנה, נעה רבי צבי הירש ואמר אנו כשאנו רוצים קפיצת הדרך נותנים לסוסים עוד עומר שעורים שיהיה להם יותר כוח לרוץ, צחק רבינו הקדוש, והמשיך רבי צבי הירש ואמר מעשה היה במורי ורבי הגאון רבי מאיר א"ש זצ"ל מאונגוואר פעם הוזמן ג"כ על אותו כפר שאנו נוסעים כעת, והנסיעה ארכה לו כשתי שעות, כשהגיע אל תוך הכפר אמר לו בעל האחוזה אשתדק היה כאן הצדיק מוידטשוב וארכה לו הנסיעה מכאן אל העיר רק כמחצית השעה, נעה רבי מאיר א"ש בבדיחותא ואמר לבעל האחוזה, הרי הצדיק מוידטשוב נסע מכאן אל העיר, ואנו הרי באנו מן העיר אל הכפר, וצחק רבינו הקדוש בשנית, תוך כדי דיבור כשסיים רבי צבי הירש דבריו ורבינו הקדוש היה עוד בדיחה דעתיה, ראה מבעד לחלון שהגיעו כבר אל הכפר, וכל הדרך לא ארכה להם אלא כמחצית השעה. פעם בעת שישב רבי צבי הירש בעריכת השלחן אשר לפני ה' של רבינו הקדוש, ובאמצע השלחן דיבר רבינו הקדוש והתפאר את עצמו, ועלה במחשבתו הרהר על רבינו הקדוש, כשיצא רבינו הקדוש מעריכת השלחן אמר לאחד האנשים שליוו אותנו, אמר רבי צבי הירש כשהצדיק צריך להשיג כל טוב לבני ישראל, מוכרח הוא להגביה את עצמו, כשאמרו זאת לרבי צבי הירש, ענה ואמר ראיתם רבינו הקדוש תפס את מחשבתי. בעת שנסתלק רבינו הקדוש קשר עליו רבי צבי הירש הספד גדול על כי כבה אורו של עולם, הי"ה היא נדפסה בספרו הישר והטוב. כמים הפנים אל הפנים היה רבינו הקדוש מחבב את תלמידו רבי צבי הירש מליסקא ופעם אחת כשפגשו יחד אחר שלא נפגשו זמן רב, קם רבינו הקדוש מלוא קומתו לפניו ובירך עלו שהחיינו בשם ומלכות, ומסופר שפעם ישב רבינו הקדוש על כסאו אחוז בשרעפי קודש, ובאמצע נהרה עליו שמחה עצומה, ואמר למשמשו מרגיש אני שרבי צבי הירש יצא כעת מביתו לבוא אלינו, וכן היה. וז"ל רבינו הקדוש במכתב ששלח לו, פרישת שלום, כתר ראשי, אהבת לבבי, נפש קשורה בנפש, בזה ובבא, בבת עיני, הרב הצדיק אוהב ישראל, בוצינא קדישא, כ"ש מורינו הרב צבי בן שרה, יאריך השם ימיו ושנותיו, בטובת ושמחת ישראל, ידידו אמת לעד, קשר אחד, המשך בעמוד הקודש